

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบัน กระแสต่าง ๆ ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและความก้าวหน้าทางวิทยาการได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง มีการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างแพร่หลายในองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังจะเห็นได้ว่าช่วงทศวรรษที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2535 จนถึงปัจจุบัน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วเป็นอย่างมาก จนกล่าวได้ว่าโลกปัจจุบันเป็นยุคการใช้ข้อมูลข่าวสาร เป็นโลกไร้พรมแดน และเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนเกือบทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ระบบงานทะเบียนราษฎร การเบิกเงินโดยใช้บัตรเอทีเอ็ม การใช้บาร์โค้ดสินค้า การใช้บัตรเครดิตต่าง ๆ ในการซื้อสินค้าแทนเงินสด การทำหนังสือเดินทาง เป็นต้น

จากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ความต้องการในด้านการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ต้องมีคุณลักษณะ คุณภาพ ปริมาณ ที่แน่นอนตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งานของหน่วยงานทางราชการ เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ภายในวงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้ ด้วยหลักประหยัด (Economy) มีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness)

รัฐบาลในปัจจุบันให้ความสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรภาครัฐเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ภาครัฐได้กำหนดนโยบายประเทศเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ฉบับที่ 8 ฉบับที่ 9 ปัจจุบันฉบับที่ 10 ให้หน่วยงานภาครัฐนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินการรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารราชการและการบริการประชาชน ซึ่งหลายหน่วยงานของภาครัฐในปัจจุบันได้สนองนโยบายดังกล่าวโดยได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550 – 2554 และนโยบายรัฐบาล ที่จะมุ่งเน้นในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยในส่วนของ

ภาครัฐจะเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยสนับสนุนกระบวนการทำงานในภาครัฐ ให้มีความรวดเร็วโปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการบริหารการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะส่งผลให้ภาครัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสนับสนุนภาคเอกชนให้มีความแข็งแกร่งและร่วมกันพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

กล่าวได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นยุทธศาสตร์สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งการพัฒนาภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งหมด ทั้งหมด เป็นแรงหนุนให้รัฐบาลเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดกรอบนโยบายและเป้าหมายออกมาอย่างเป็นรูปธรรม ได้มีการกำหนดแผนงานที่เป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการซึ่งในส่วนของพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาระบบจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Procurement) นโยบายดังกล่าวได้มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ให้ทุกส่วนราชการต้องมีการดำเนินการจัดซื้อในรูปแบบการประมูลผ่านอิเล็กทรอนิกส์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างน้อย 1 รายการ และมีเว็บไซต์ในการทำ e-Auction และในวันที่ 5 ตุลาคม 2547 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกระทรวงการคลัง โดยใช้วิธี e-Shopping สำหรับวงเงินไม่สูงมาก และให้ใช้วิธี e-Auction สำหรับวงเงินสูง หรือการประมูลแข่งขันเรื่องราคา ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติให้ปรับปรุงแก้ไข กฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกวดราคาทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมรัดกุม และให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐชะลอการดำเนินการประกวดราคาทางอิเล็กทรอนิกส์เฉพาะในขั้นตอนเสนอราคาในแผนงานโครงการที่มีมูลค่าตั้งแต่ 1,000 ล้านบาทขึ้นไปไว้ก่อน และให้ปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ ซึ่งในวันที่ 24 มกราคม 2549 คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 และเห็นชอบให้เป็น “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2549” ประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2549 ให้มีผลบังคับใช้ตามวันที่ลงประกาศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในฐานะที่เป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีภารกิจในการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินงานตามนโยบายของภาครัฐ โดยกองบริหารงานจัดซื้อจัดจ้าง ที่ดำเนินการจัดหาพัสดุครุภัณฑ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีความจำเป็นต้องนำระบบจัดซื้อจัดจ้างทาง

อิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) เข้ามาใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการศึกษามี 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างของกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) มาใช้ในหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไข การนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) มาใช้กับงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาเฉพาะในส่วนของระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) ของกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยจะศึกษาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 2549 ถึง ปี 2551

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันในการระบบการจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2. ทำให้ทราบถึงข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรค ในการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในองค์การภาครัฐ
3. ทำให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหา และอุปสรรคของการจัดซื้อจัดจ้างในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และนำผลมาใช้ในการส่งเสริมให้เกิดข้อเสนอแนะให้การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Procurement) เป็นระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการให้บริการที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เช่น การตกลงราคา การสอบราคา การประกวดราคา และการจัดซื้อจัดจ้างแบบออนไลน์ รวมถึงการลงทะเบียนบริษัทผู้ค้า การทำ (e-Catalog) และการทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อที่เป็น Web Based Application เพื่อให้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือใช้ระยะเวลาจัดหาพัสดุน้อยลง และได้พัสดุที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม รวมทั้งเพิ่มความโปร่งใสของกระบวนการจัดหาและสามารถติดตามตรวจสอบกระบวนการทำงานได้

การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) หมายถึง การจัดหาพัสดุซึ่งเกิดจากการรวมความต้องการการจัดซื้อพัสดุในปริมาณมาก (Demand Aggregation) ทำให้การสั่งซื้อมีมูลค่าสูงจนสามารถจัดประมูลได้ ราคาของสินค้าที่ทำการประมูลประเภทนี้จะเกิดจากการเสนอราคาแข่งขันกันของผู้ขายในแต่ละครั้งด้วยการประมูลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นผู้จัดการประมูลที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านนี้ รวมทั้งเป็นผู้ควบคุมการประมูลและให้คำแนะนำในการจัดซื้อ

ผู้ให้บริการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Market place Service Provider) หมายถึง ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ ที่ทำหน้าที่จัดการประมูลและเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ซื้อกับผู้ค้า รวมทั้งจัดหาผู้ค้าเพิ่มเติมผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยมีศูนย์กลางติดต่ออยู่ที่เว็บไซต์ของตลาด